ABDÜLA'LÂ BİN ABDİLA'LÂ

Büyük hadîs âlimlerinden ve evliyânın büyüklerinden. Adı Abdûla'lâ bin Abdila'lâ bin Muhammed Basrî'dir. İbn-i Şerâhil el-Kureyşî de denilmiştir. Lakabı Ebû Hûmâm'dır. Doğum târihi kesin olarak belli değildir. Basrî ve Kureşî lakablarından Mekkeli bir aileden olup, Basra'da yaşadığı, anlaşılmaktadır. 189 (m. 804) yılında vefât etmiştir.

Kuvvetli bir tahsil görmüştür. Hamîd-i Tavîl; Yahyâ bin Ebî İshâk, Cerîrî, Yunus bin Ubeyd, Ma'mer bin Râşid, Saîd bin Ebî Urûbe ve Dâvûd bin Ebî Hind gibi devrinin büyük âlimlerinden ilim öğrenmiş ve hadîs-i şerîf bildirmiştir. Bu rivâyetleri pek makbûl olup, başta Kütüb-i sitte denilen meşhûr altı hadîs kitabı olmak üzere başka hadîs kitaplarında da yer almıştır. Kendisinden, de İshâk bin Râheviye, Ebû Bekir İbn-i Ebî Şeybe, Amr bin Ali el-Felâs, Nasr bin Ali ve daha bir çok âlim hadîs-i şerîf öğrenmiş ve rivâyet etmişlerdir. İmâm-ı Nesâî, İbn-i Hibbân onu sika (güvenilir) âlimlerden olarak zikrederler.

Abdûla'lâ hazretleri ilmiyle âmil idi. Buyurdu ki: "Kime bir ilim verilirde bu ilim O'na (Allah korkusundan) ağlama huyunu kazandırmazsa, o bu ilmin faydasını göremez."

Mis'ârbin Kedâm (radıyallahü anh) diyor ki: "Abdûla'lâ Cehennemden çok korkardı. Göz yaşları içinde secdeye kapanır ve şöyle duâ ederdi. Yâ Rabbi! Düşmanlarının nefretini arttırdığın gibi senin için olan huşumuzu (korkumuzu) arttır. Sana secde eden yüzümüzü Cehennemde ateş ile örtme."

Abdûla'lâ (radıyallahü anh) sohbetlerinde mâlâya'nî (boş şey) konuşmazdı. Büyük âlim Mis'âr'ın bildirdiğine göre buyurdular ki: "İnsanlar bir araya gelseler ve Allahü teâlâ'dan, Cennetten, Cehennemden konuşmadan ayrılsalar melekler derler ki: "Ey insanlar büyük gaflet içindesiniz..." Yine buyurdu ki: "Cennet ve Cehennem, Âdem oğlundan bir şeyler duymak için Ona yaklaşırlar. Şayet insan Cenneti isterse, Cennet "Yâ Rabbi! Onu isteğine kavuştur" der. Şayet Cehennemden sakınırsa, Cehennem de, "Yâ Rabbi! Onu ateşten muhafaza et" diye duâ ederler.

Abdûla'lâ (radıyallahü anh) ölümü çok hatırlar ve titrerdi. Buyurdu ki: "İki şey var ki, beni dünyâ zevklerine dalmaktan alıkoyuyor. Bunlar ölümü hatırlamak ve Allahü teâlâ'nın

dâima huzûrunda bulunmaktır.” Yine buyurdu ki, “Hiçbir ferd yoktur ki, ölüm meleği günde iki defa kapısını çalmasın.”

1) Tezkiret-ül-huffâz cild-1, sh. 296

2) Tehzîb-ut-tehzîb cild-6, sh. 69

3) El-Menhel-ül-azbül mevrûd şehri Sünen-i Ebî Dâvûd cild-1, sh. 69

4) Hilyet-ül-evliyâ cild-5, sh. 88